

S. Sayısı : 38

Türkiye Cümhuriyetile Yugoslavya Kırallığı arasında aktolunan adli, medenî ve ticarî hususlarda karşılıklı münasebetlere dair olan mukavelenin tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve Adliye encümenleri mazbataları (1/241)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1705

27 - V - 1935

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye ile Yugoslavya arasında 3 temmuz 1934 tarihinde akid ve imza edilmiş olan adli, medenî ve ticarî hususlarda karşılıklı münasebetlere dair mukavelenin tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27-V-935 toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
İ. İnönü

Esbabı mucibe lâyihası

Adli, medenî hususlarda karşılıklı münasebata dair Cümhuriyetimiz Hükûmeti ile Yugoslavya Hükûmeti arasında bu defa akid ve imza edilmiş olan mukavelename Yüksek huzurlarına arz ve takdim kılınmıştır.

Bu mukavelename muamelede müsavat, kefalet ve depozitodan muafiyet, meccanî muza-hereti adliye, evrakı adliye tebligatı, istinabe icrası ve bu husustaki eşkâl ve hukukî malûmat ve kanun ahkâmının tasdiki hususlarında ahkâmı muhtevi olup bu gibi Beynelmilel mukavelâta mümasildir.

Hükûmetimiz bu mukavelenameyi Büyük Millet Meclisinin tasdikına arzeder.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 5
Esas No. 1/241

20 - XI - 1935

Yüksek Reislige

Türkiye ile Yugoslavya arasında 3 temmuz 1934 tarihinde akit ve imza edilmiş olan adli, medenî ve ticarî hususlarda karşılıklı münasebetlere dair mukavelenin tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanmış İcra Vekilleri Heyetinin 27 - V - 1935 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası, esbabı mucibesile birlikte ve Hariciye vekâleti kâtibi umumisi Büyük elçi Numan Menemencioglu hazır olduğu halde görüşüldü.

Mukavelename maddeleri ayrı ayrı tetkik edildikte bu hususta Hariciye vekilligince kabul edilen esas formüllere tamamilen mutabık bir tarzda ve karşılıklı ahkâm esasına müstenid bulun-

duğu görüldüğünden Encümenimizce kabul ve tasdik olunmuş ve havalesi mucibince Adliye encümenine tevdi kılınmak üzere Yüksek makamlarına sunulmuştur.

Hariciye E. Reisi	Bu M. M.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastamonu
<i>Hasan Saka</i>	<i>Ş. İlden</i>	<i>Ş. İlden</i>
Aza	Aza	Aza
Niğde	İzmir	Kars
<i>Kâmil İrdelp</i>	<i>Halil</i>	<i>M. Akyüz</i>
Aza	Aza	Aza
Manisa	Tokad	
<i>H. Bayur</i>	<i>N. Poroy</i>	

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Karar No. 13
Esas No. 1/241

14 - XII - 1935

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile Yugoslavya arasında akit ve imza edilmiş olan adli, medenî ve ticarî hususlarda karşılıklı münasebetlere dair olan mukavelenamenin tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan evrak Başvekâletin 27 mayıs 1935 tarih ve 6/1705 sayılı tezkeresile Kamutaya sunulan ve Adliye encümenine verilen kanun lâyihası Hariciye encümeninin mazbatasile birlikte okundu:

Mukavelename; Âkit Devlet tebealarının yekdiğerinin arazisinde adli hususlarda eşit muameleye tâbi tutulmaları, müddei veya müdahil davacı olmaları halinde hiç bir kefalet veya teminat akçesi talep edilmemesi, icabında müzaheretli adliyeye tâbi tutulabilmeleri, adli evrakın tebliği ve iki taraf adli makamlarının lüzumunda birbirine istinabe suretile yardım etmeleri hususlarını temin edecek

hükümlerin karşılıklı taahhüd edildiğini ihtiva etmektedir. Bu mukavelename arsulusal hukuk prensiblerine uygun ve tarafların tebeasına kolaylıklar temin etmekte olduğundan bunu tasdik ve kabul eden bu lâyihanın encümenimizce de kabulüne oy birliğile karar verilmiştir.

Umumî heyetin kabulüne arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adliye En. Rs.	M. M.	Kâtib
Çorum	Kocaeli	Trabzon
<i>Münir Çağıl</i>	<i>Salâh Yargı</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Antalya	Balıkesir	Bursa
<i>Numan O. Niyazi Burcu</i>	<i>Sadettin Ferid Talay</i>	
Erzincan	Erzurum	Kayseri
<i>A. Fırat</i>	<i>Fuad Sirmen</i>	<i>H. F. Perker</i>
Kocaeli	Konya	Ordu
<i>R. Akca</i>	<i>R. Türel</i>	<i>M. B. Pars</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yugoslavya ile yapılan adli, medenî ve ticarî münasebatın tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Adli, medenî ve ticarî hususlarda karşılıklı münasebata dair Yugoslavya Kırallığı Hükümeti ile, Ankarada 3 temmuz 1934 tarihinde imza edilmiş olan mukavelename kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — İşbu kanunun icrasına Adliye

ve Hariciye vekilleri memurdur.

27 - V - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İ. İnönü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V. V.	Mal. V.
<i>Ş. Kaya</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Ab. Özmen</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE YUGOSLAVYA KIRALLIĞI ARASINDA ADLİ, MEDENİ
VE TİCARİ HUSUSLARDA KARŞILIKLI MÜNASEBATA DAİR MUKAVELENAME

Türkiye Cümhuriyeti

ve

Yugoslavya Kırallığı ;

Yugoslavyada Türk vatandaşlarının ve Türkiyede Yugoslav vatandaşlarının medenî ve ticarî hususatta adli himayelerile iki memleket makamâtı adliyesinin yekdiğerine ibraz etmeleri muhtazî müteakibî muaveneti tanzim etmek arzusu ile hareket eden Türkiye Cümhuriyeti ve Yugoslavya Kırallığı bu bapta bir mukavele aktine karar vermişler ve müahhasları olarak,

Türkiye Reiscümhuru Hazretleri:

Hariciye vekâleti Kâtibi umumisi, Büyük elçi Menemenli Numan Beyefendiyi;

Haşmetlû Yugoslavya Kırallı Hazretleri:

Türkiyede Yugoslav Kırallı fevkalâde mürahhası Orta elçi Dr. Müsyü Miroslav Yankoviçi, tayin etmişler, ve müşarileyhim bu baptaki salâhiyetuanaelerini yekdiğerine tebliğ ile usul ve kaidesine muvafık bularak âtidedeki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Fasıl : 1

Adli himaye

Madde — 1

- 1 - Âkit Devletlerden her birinin tebaası, diğeriinin arazisinde şahıslarının ve mallarının kanunî ve adlî himayesi hususunda mahallî tebaa gibi muamele görecektlerdir.
- 2 - Bu hususta mehakime serbestee müraعات edecekler ve mahallî tebaanın tabi olduğu şerait ve eşkâl dahilinde dava eyleyebileceklerdir.

Madde — 2

- 1 - Âkit Devletlerden biri tebaasından olupta, bu Devletlerden biri dahilinde ikametgâhu bulunan ve diğeri Devlet mehakimi huzurunda müddei veya dahil fiddava olanlardan gerek cenebî sıfatları dolayısıyla, gerek memleket dahilinde ikametgâhu veya meskeni bulunması dolayısıyla, her ne nam ile olursa olsun, hiç bir kefalet veya teminat akçesi talep edilmeyecektir.
- 2 - Aynı kaide masarifi muhakemeyi teminen müddei veya dahil fiddava olanlardan talep edilen tediyat hakkında da caridir.

Madde — 3

- 1 - Gerek ikinci madde ve gerek davanın ikame bulunduğu memleket kanunları mütebince kefalet, teminat akçesi veya masarifi muhakeme tediyesinden muaf olan müddei veya dahil fiddava aleyhine Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde sadır olan masarifi muhakeme tediyesine mahkûmiyet kararı diğeri Devletin salâhiyettar makamâtı tarafından meccane lâzımüttenfiz olacaktır.
- 2 - Taleb; diplomasi tarikile yapılacaktır.
- 3 - Masarifi muhakeme miktarını sonradan tesbit eden adli kararlar hakkında aynı kaide tatbik olunur.

Madde — 4

- 1 - Malûm olan tarafın bilâhare yapacağı müraعات müstesna olmak üzere, 3 neü maddede mezkûr masarife müteallik kararlar, tarafeyn istima olunmadan, teranın takib bulunduğu memleketin kanunlarına tevfikân lâzımüttenfiz itibar olunacaktır.

2 - Temyiz talebi hakkında ittihazi karara salâhiyettar olan makam :

a) Mahkûmiyet kararının, sadır olduğu memleket kavanini mucibince, kaziyei muhkeme halini iktisab edib etmediğini,

b) Kararın fıkrai hükmiyesine, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veyahud fransızca muharrer olub talep eden Devletin diplomasi veya konsolosluk memuru yahud talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin muhalef bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercümenin merbut olub olmadığını, tetkik ile iktifa eyleyecektir.

3 - İkinci fıkranın (a) kısmında mevzu şartın ifası için, talep eden Devletin salâhiyettar makamının, kararın kaziyei muhkeme halini iktisab eylediğini mübeyyin bir beyannamesi kâfi gelecektir. İşbu makamın salâhiyeti, mezkûr Devletin adli idaresinin en yüksek memuru tarafından tasdik edilecektir. Mevzubahs beyanname ve tasdikname ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr kaideye tevfikân tercüme edilmelidir.

4 - Alâkadar tarafça aynı zamanda talep edilmesi şartile, ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr beyan, tercüme ve tasdik harçlarının miktarını tenfiz talebi hakkında ittihazi karara salâhiyettar olan makam tesbit edecektir. Bu harçlar dava masrafları olarak telâkki olunacaktır.

Madde — 5

Âkit Devletlerden birinin tebaası, diğer Devletin arazisi üzerinde, tebaai mahalliye ile aynı şerait dahilinde meccanî müzahereti adliyeden müstefid olacaklardır.

Madde — 6

1 - Fakrihal vesikası, müstedinin mutad meskeni makamâtı tarafından, veya böyle bir mesken mevcut olmadığı takdirde, halen meskeni olan mahal makamâtı tarafından ita edilmelidir.

2 - Müstedi, meccanî müzaheret talebinin yapıldığı memlekette ikamet etmiyorsa fakrihal vesikası, ibraz edileceği memleketin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

3 - Müstedi, Âkit Devletlerden birinin arazisi dahilinde ikamet eylemediği takdirde, mensub bulunduğu Devletin salâhiyettar siyasî veya konsolosluk memuru tarafından muteber bir vesika kifayet edecektir.

Madde — 7

1 - Müstedi, meccanî müzahereti adliye talebinin yapıldığı memleket dahilinde ikamet eylediği takdirde, fakrihal vesikası vermeye salâhiyettar olan makam, müstedinin mensub olduğu memleket makamâtından vaziyeti maliyesi hakkında lâzımgelen malûmatı alabilecektir.

2 - Meccanî müzahereti adliye talebi hakkında karar ittihazile mükellef olan makam, salâhiyeti dairesinde, kendisine verilen vesaik ve malûmatın doğruluğunu kontrol etmek ve kâfi derecede tenevvür için, mütemmim malûmat istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

Madde — 8

Âkit Devletlerden birinin salâhiyettar makamı tarafından müzahereti adliyeden müstefid edilen taraf, bu müzaheretten aynı davaya müteallik olarak diğer Devletin makamâtı adliyesi huzurunda, işbu mukavelename ahkâmına tevfikân yapılan bilûmum usule müteallik muamelâtta da müstefid olacaktır.

Fasıl : 2

Makamatı adliyenin karşılıklı müzaheretî

Madde -- 9

1 - Medenî ve ticarî hususatta, Akid Devletlerden birinin adli makamâtından sadır olup diğerk Devletin arazisi dahilinde mukim eşhasa aid bulunan evrakta tebliğ, diploması tarikile yapılacaktır. İrsal edilen varakanın sadır olduğu makam, tarafeyn isim ve sıfatlarını, muhatabın adresini, mevzubahs varakanın mahiyetini mübeyyin olan talebname, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veya fransızca yazılmış olacaktır.

2 - Kendisine talebname irsal edilen makam, tebliğ keyfiyetini müsbit veya tebliğe mani olan hâdiseyi mübeyyin vesikayı aynı tarikle gönderecektir. Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde mezkûr makam talebnameyi resen salâhiyettar makama gönderecektir.

Madde -- 10

1 - Tebliğ, kendisinden talep vaki olan Devletin salâhiyettar makamı tarafından icra edilecektir. İkinci fıkrada mezkûr ahval haric olmak üzere, işbu makam, muhatab tebellûğa hazır olduğunu beyan ettiği takdirde, tebliği varakanın kendisine tevdiî suretinde icra ile iktifa edebilecektir.

2 - Taleb eden makamın müracaatı üzerine, tebliğ, kendisinden talep vaki olan makam tarafından, gerek bu kabîl tebliğat için meri dahili mevzuatına tevfikân gerek, kendi kanunlarına münafi olmamak şartile, bir şekli mahsusta icra edilebilecektir.

Madde -- 11

Tebliğin icra edilmiş olduğu, gerek muhatabın tarihli ve musaddak bir makbuzu, gerek kendisinden talep vaki olan Devlet tarafından tanzim edilip tebliğ keyfiyetinin şekli ve tarihini mübeyyin bir şehadetnamesi ile isbat edilecektir.

Madde -- 12

1 - Medenî ve ticarî hususatta Akid Devletlerden birinin adli makamı kendi mevzuatına tevfikân diğerk Devlet salâhiyettar makamına istinabe tarikile müracaat ederek bu makamdan, havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin ve gerek diğerk adlî muamelelerin icrasını talep edebilecektir.

2 - İstinabe varakası, diploması tarikile gönderilecektir. İşbu varaka kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veya fransızca yazılıp talep eden Devletin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından, yahud talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin muhalef bir tereümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tereüme raptedilecektir.

Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde, istinabe varakası kendisine gönderilen makam, bunu doğrudan doğruya salâhiyettar makama gönderecek ve keyfiyeti istinabe varakasını gönderen makama bildirecektir.

Madde -- 13

1 - İstinabenin gönderildiği adli makam, istinabenin icrası için, kendi memleketi makamâtının istinabelerin icrasında tatbik ettiği aynı müeyyideleri kullanmaya mecbur olacaktır. Dava halinde bulunan tarafeynin şahsen icabet etmesi matlub olduğu zaman bu müeyyidelerin tatbiki mecburî olmayacaktır.

2 - Takib edilecek usule gelince; kendisinden talep vaki olan makam istinabenin icrasında kendi memleketinin kanunlarını tatbik edecektir; maamafih, talep eden Devletin, hususî bir şekil tatbikını istihdaf eden arzusu, bu şekil, kendisinden talep vaki olan Devletin kanunlarile mugayir olmamak şartile, isaf edilecektir.

3 - Alâkadar tarafın hazır bulunabilmesi için, istinabenin icra edileceği tarih ve mahal, arzu ettiği takdirde, talep eden makama bildirilecektir.

Madde — 14

Şayed Âkid bir Devlet, arazisi üzerinde vuku bulacak bir tebliğ veya bir istinabe icrasını, hukuku hükümlerine, emniyetine veya intizamı ammeye hanel getirecek mahiyette bulursa, bu tebliğin veya istinabenin icrasını reddedebilir. Bundan maada, bir istinabenin icrası, evrakın mevsubiyeti tebeyün etmediği, veya kendisinden talep vaki olan Devletin arazisinde bu istinabenin icrası kuvve adliyenin salâhiyeti dahilinde bulunmadığı takdirde de reddedilebilir.

Madde — 15

1 - Tebligat ve istinabe icrası her hangi bir mahiyette hiç bir masraf veya resim tediyesine mahal vermeyecektir.

2 - Maamafih, kendisinden talep vaki olan Devlet şahidlere veya ehli hibreye verilen tazminatın ve şahidlerin tav'an ispatı vücud etmemeleri halinde icab eden memur müdahalesi masrafının, veyahud evrakı adliye tebligatının veya istinabe varakalarının bir şekli mahsusta icrasından mütevellid masrafların talep eden Devletten iadesini istemek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 16

1 - Âkid Devletlerin her birinin, diğer Devletin arazisinde bulunan tebaasma doğrudan doğruya ve kuvve cebriye istimal etmeden; siyasi veya konsolosluk memurları vasıtasile tebligat icrasına hakkı vardır.

2 - İstinabe icrası için de aynı ahkâm muteberdir.

3 - İşbu maddenin tatbikinde müşkülât zuhur ettiği takdirde mukavelelerin 9 ncu ve 12 nci maddeleri mucibince hareket edilecektir.

Madde — 17

Bu mukavele tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olan en kısa müddet zarfında Belgradta teati edilecektir.

Madde — 18

Bu mukavele hükümleri tasdiknamelerin teatisi tarihinden üç ay sonra icra mevkiine konacak ve bu tarihten itibaren altı sene meriyette kalacaktır. Mezkûr tarihin hitamından altı ay evvel Âkitlerden biri hükmüne nihayet vereceğini diğerine tebliğ etmediği takdirde Âkitlerden biri tarafından feshedildiği tarihten itibaren altı ayın hitamına kadar meriyette kalacaktır. Bu ifadeleri tasdikan murahaslar bu mukaveleyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Ankarada üç temmuz bin dokuz yüz otuz dörtte iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. Numan

M. Yankoviç